

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník pěch. Adolf Hůlka.

V. A.:

Užití nepřímé střelby¹⁾ z těžkých kulometů a její taktická hodnota.

Ú v o d.

Pokusy s nepřímou střelbou z těžkých kulometů se konaly již několik let před světovou válkou — byli to velitelé kulometných oddílů a kulometných středisek, kteří se jimi zabývali. Byla to vesměs řešení jen po stránce střelecké, která měla především dokázat mnohostranné použití těžkých kulometů,²⁾ ale taktického pojetí, využití vlastností těžkých kulometů k tomuto druhu střelby tu nebylo.

Ani na počátku světové války se nepočítalo s praktickým použitím nepřímé střelby z těžkých kulometů. Kombinace palby na větší dálku a pohybu vlastních vojsk se děla hromadnými výstřely z pušek. Těžký kulomet byl většinou považován za zbraň pomocnou, hodící se především pro obranu, protože značná váha těžkých kulometů nestačila rychlému pohybu útočící pěchoty a nepatrný počet těžkých kulometů upoutal na sebe pozornost svým účinkem palby. Teprve když byly zavedeny lehké kulomety a počet těžkých kulometů byl rozmnožen, stal se těžký kulomet hlavním činitelem palby, a to jak v útoku, tak i v obraně, a časem pak nejnebezpečnějším nepřítelem pěchoty. Lze tedy pochopit, že se protivník snažil, aby co nejrychleji a nejdůkladněji těžké kulomety umlčel. Poté těžké kulomety dostávají ochranné pancéřové štíty, ale ty byly příliš těžké, a když byly zavedeny protipancéřové střely, staly se zbytečnou přítěží obsluhy. A tu byla snaha alespoň v některých případech skrýt těžký kulomet před přímým nepřátelským pozorováním. Příručky a směrnice vydané v prvních letech světové války píší shodně o tom, že, má-li těžký kulomet mít plný výkon, musí zůstat skryt zrakům nepřátelských pozorovatelů co nejdéle. Zastírání se připisuje velký význam, ale připouští se, že je nelze vždy provést a někdy ani nestačí.

A tak se válčící státy vracejí k předválečné myšlence, ke střelbě z krytého postavení, podobně, jak střílí dělostřelectvo. Dříve než se začalo s nepřímou střelbou z těžkých kulometů pomocí přístrojů a map, užívalo se více nebo méně dokonalých tabulek a pomůcek k zjišťování výšky, stoupání nebo sklonu terénu. Byly to podobné pomůcky a způsoby, kterých používáme dnes při nepřímé střelbě s miřidly. Velmi často se používalo tohoto způsobu střelby při přestřelování vlastních jednotek umístěných na krytu. Stále rostoucí rozmach dělostřelectva, dobré mravní i hmotné účinky a výsledky nepřímé střelby z těžkých kulometů měly v zápětí, že někteří vyšší velitelé počínali tento druh střelby hodnotit i po stránce taktické.

¹⁾ Tam, kde je psáno o „nepřímé střelbě“ jsou tím míněny oba způsoby nepřímé střelby: se zaměřovačem (zamiřovacími pomůckami) a s miřidly.

²⁾ Npor. Antonín Griessl vydal v únoru 1914 ve Lvově vlastním nákladem litografovanou příručku o střelbě z kulometu š vz. 7/12 v českém překladě. Užívá již tehdy pojmů „nepřímého střelení“ a „střelby z krytého postavení“.

Nepřímé střelby z těžkých kulometů ve větším měřítku použili po prvé Angličané v červenci 1916 na západní frontě u Vimy, kde střílelo 128 těžkých kulometů. Je zaznamenáno, že tato střelba měla velký mravní i hmotný výsledek. Po Angličanech se snaží i ostatní armády dosáhnout nepřímou střelbou z těžkých kulometů kladných výsledků. Čteme a slyšíme, že nepřímé střelby z těžkých kulometů bylo častěji použito jak na západní frontě, tak i na frontě italské. Vojenská odborná literatura téměř všech válčících států nám zachovala dosti podrobných údajů o nepřímé střelbě z těžkých kulometů ve světové válce. Zpravidla se použilo k této střelbě většího počtu těžkých kulometů, ale dočítáme se, že i menší počet těžkých kulometů střílel úspěšně nepřímo. Tak na př. v srpnu 1917 na italské frontě u Fajti hrib nepřímá střelba asi čtyř těžkých kulometů, řízená na rakouské zálohy, umístěné částečně v úžlabí, velice překvapila rakouské jednotky, které nepoznaly, odkud vychází, a nemohly na ni stejným způsobem odpovídat; bylo několik raněných. Nebo v březnu 1918 u S. Dona di Piave, kde italská fronta se táhla jihovýchodním směrem podél Piavy, střílela 1 italská četa těžkých kulometů rušivou bočnou palbu nepřímou střelbou částečně přes město na jeho jižní okraj, takže rakouské praporní zálohy byly postřelovány a cesta zásobování musila být přeložena.

Zkušenosti získané ve světové válce přiměly většinu armád, aby se podrobně zabývaly otázkou nepřímé střelby z těžkých kulometů. Poválečné předpisy francouzské, německé a rakouské věnují nepřímé střelbě obšírné stati. Italský předpis klade sice za hlavní úkol těžkých kulometů jen střelbu přímou, připouští však v jistých případech i nepřímou střelbu. Náš Cvičební řád pro kulometné jednotky uvádí, že se těžký kulomet delší nepřetržitou střelbou prozrazuje nejen zvukem, ale zejména kouřem a parou, a proto doporučuje, aby kulomet byl co možná skryt před nepřítelem. Skrytí kulometu — uvádí předpis — dosáhneme jeho zastřením a umístěním za vlnami terénu.

Od skončení světové války do nynější doby se polemizuje v různých odborných časopisech o světlých a stinných stránkách nepřímé střelby z těžkých kulometů. Mnozí zastánci, hlavně kulometní důstojníci ji doporučují a někteří dokonce tvrdí, že v budoucnosti bude střelba těžkých kulometů z krytého postavení běžným způsobem střelby.³⁾ Jiní zase tento druh střelby podceňují, někteří jej i potírají. Nutno uznat, že technické provádění střelby pomocí různých přístrojů velmi pokročilo a že některé věcné důvody uváděné odpůrci byly technickým pokrokem oslabeny. Pořádž některé námitky odpůrců nepřímé střelby nelze vyvrátit, co se týká technické stránky, bude zajímavé učinit pokus o taktické hodnocení kulometné palby v boji vůbec a zvláště pak o hodnotě nepřímé střelby se zřetelem na naše poměry a prostředky.

Charakteristika nepřímé střelby.

Hned na začátku si musíme uvědomit, že náš těžký kulomet byl sestaven pro střelbu přímou a že čl. 1 předpisu P-II-1 říká, že ho lze bez obtíží použít i ke střelbě nepřímé. Vlastnosti, které tato zbraň dnes má, se více méně málo hodí pro tento druh střelby, a proto nesmíme být překvapeni, nedosáhneme-li takových výsledků, jaké bychom očekávali.

³⁾ Studie plk. Paqueta a pplk. Roze des Ordons v Revue d'infanterie.

Nebudeme se zabývat technickými požadavky, které jsou podmínkou úspěchu nepřímé střelby, třebaže znalost jich je podkladem pro použití taktické.

Předpis P-II-1 v čl. 27 rozděluje nepřímou střelbu:

1) na nepřímou střelbu se zaměřovačem (zamiřovacími pomůckami) — rozsah střelby na dálku 1.000—3.000 m, palebná jednotka do 2.000 m družstvo, nad 2.000 m nejméně jedna četa — tedy palba hromadná,

2) na nepřímou střelbu s mířidly (dřívější označení z krytu nebo ze skrytu) — rozsah střelby na dálku 600—2.000 m.

Francouzové a Němci rozeznávají tři druhy postavení pro střelbu z těžkých kulometů, a to:

1) postavení otevřené — pro střelbu přímou na všechny dálky,

2) postavení skryté — pro střelbu na cíle přes 800 m (poněvadž blíže, zpravidla, nezůstaneme skryti), a

3) postavení kryté — pro nepřímou střelbu na dálky velké a největší.

Tyto tři způsoby odpovídají celkem našim — střelbě přímé, nepřímé střelbě s mířidly a nepřímé střelbě se zaměřovačem (zamiřovacími pomůckami).

Nutno upozornit, že Francouzové v koloniálních bojích neučinili zrovna nejlepší poznatky o působnosti těžkých kulometů na velké dálky, a je dosti hlasů, které mluví o přidělení těžkých kulometů pěším rotám, aby se podpora palbou děla přímo z palebných sledů. Podpora útoku přestřelováním nemůže potřebovat plochosti drah střel, která je výhodná pro obranu. Z toho by vysvítalo, že těžký kulomet je zbraň čistě obranná a méně se hodí k plnění obou úkolů. Tento závěr nelze ovšem brát do důsledků za svůj u nás, poněvadž nesmíme zapomenout na zvláštnost rovinného terénu v koloniích, který se ovšem k přestřelování hodí méně. Tvářnost terénu naproti tomu u nás je taková, že dovoluje tento způsob střelby dobře i v boji útočném.

Charakteristické znaky (rozdíly) obou druhů střelby nepřímých při srovnání jsou v hlavních rysech tyto:

A) se zaměřovačem:

1) palebné postavení je v hloubce vlastního postavení,

2) palbu řídí velitel (vždy důstojník velitel roty nebo čety) z pozorovatelný telefonicky,

3) odměr i náměr nutno počítat, rovněž tak přestřelitelnost překážky,

4) velitel musí přepočítávat prvky, zjištěné na pozorovatelně, na ty, jichž je potřeba v postavení (výjimka jen tehdy, je-li pozorování osné — do 100 dc),

B) s mířidly:

palebné postavení je nejvýše 50 m za čarou krytu,

palbu řídí velitel (i poddůstojník zástupce velitele čety nebo velitel družstva) z pozorovatelný přímo hlasem,

odměr i náměr zjišťujeme buď přímým zaměřením s překážky, nebo methodami velmi jednoduchými a poměrně rychlými (pozorování je vždy osné), přestřelitelnost krytu pomocnou záměrnou,

velitel velí zjištěné prvky přímo palebné jednotce,

5) příprava vyžaduje delší doby, s níž velitel musí počítat,

6) příprava vyžaduje velmi pečlivého výcviku, za nynějšího stavu pomůcek téměř speciálního,

7) přechod do přímé střelby je nemožný,

8) manévr palbou je dosti obtížný,

9) využití paleb z hloubky postavení (záložních praporů),

10) není přímého nebezpečí zásahu nepřátelskou pěchotou, práce obsluhy je klidná, napadení nepřátelskou palbou náhodnější.

doba přípravy se celkem neliší od doby přípravy pro přímou střelbu, příprava nevyžaduje zvláštního výcviku,

přechod do přímé střelby je možný a poměrně rychlý,

manévr palbou je jednodušší,

kulometry čelních praporů, palebná postavení kulmetů jsou bližší postavení pěchoty a tudíž zranitelnější,

napadení nepřátelskou pěchotou je možné, napadení nepřátelskou palbou až po delší době.

Výhody, které nám skýtají oba druhy nepřímé střelby z těžkých kulometů, jsou tyto:

1) překvapení palbou,

2) palebná postavení nelze pozemním pozorováním zjistit,

3) kryt proti pozemnímu pozorování, snadnější velení i zásobování střelivem,

4) střelba bude přesnější než střelba přímá, poněvadž působnost vlivů, s kterými při střelbě přímé počítáme jen zhruba, zjišťujeme matematicky, tedy přesně (platí zvláště tam, kde jsou špatné pozorovací podmínky).

rovněž,

palebná postavení nemohou být tak brzy zjištěna, postřelována a zničena; nepřítel toto postavení více nebo méně jen tuší, totéž skoro v stejné míře,

třeba v menší míře, ale platí také.

Z uvedených rozdílů je hned vidět, že nepřímá střelba s miřidly není vlastně nepřímou střelbou v pravém smyslu slova, nýbrž jakýmsi středem mezi střelbou přímou a nepřímou se zaměřovačem (zamiřovacími pomůckami).

Hodnocení nepřímé střelby v boji útočném.

Útočný boj může být veden proti nepříteli v pohybu, kdy dochází ke střetnutí, nebo proti nepříteli v obranném postavení. Pohyb úspěšného útočného boje je podporován souvislou palbou všech zbraní, zvláště zbraní samočinných, se snahou mít a podržovat převahu palby. Převahy dosáhneme, umlčíme-li do šířky a do hloubky co nejvíce nepřátelských zbraní. Palba těžkých kulometů má tu výhodu, že umožňuje přesnou a mohutnou palbu též na střední a velké dálky a lze jí dosáhnouti plnosti palby do šířky i do hloubky. Plnost palby do hloubky se uskutečňuje hlavně těžkými kulometry, a proto je nutné dát palebné základně takový počet těžkých kulometů,

1) aby všechny cíle, na které nestřílí dělostřelectvo nebo doprovodné zbraně, mohly být napadeny najednou umlčovací palbou,

2) aby všechna podezřelá místa mohla být střežena, a je-li třeba, postřelována,

3) aby určitá záloha těžkých kulometů byla k dispozici pro postřelování cílů, které se objeví teprve za útoku.

Rešíme-li tyto úkoly, jak je dosud zvykem, výhradně přímou střelbou, nelze vyloučit možnost, že část našich těžkých kulometů bude umlčena nebo zničena buď před vyražením anebo za pohybu pěchoty. Logicky může pak následovat ztráta převahy palby a neúspěch. To platí zejména:

1) při útoku bez dělostřelectva, kdy těžké kulomety provedou přípravu samy, a

2) při útoku na silně opevněné postavení, kdy útočné pásmo praporu je poměrně úzké a východiště a palebná základna blízko nepřítele,

3) bylo-li užito kulometných jednotek záložních praporů.

Ve všech těchto třech případech může dojít k předčasnému prozrazení nebo k nežádoucímu nahromadění těžkých kulometů v palebné základně, byť i byly rozmístěny do šířky a do hloubky.

Chceme-li se vyvarovat předčasného prozrazení a tím i zbytečných ztrát v palebné základně, musíme mnohdy umístit část svých těžkých kulometů ve skrytých prostorech, mimo dosah nepřátelských pozorovatelů, a tudíž k nepřímé střelbě.

Palebná základna, v níž část těžkých kulometů podporuje nepřímou střelbou, má mnohem větší výhody než palebná základna dosud praktikovaná s těžkými kulomety střílejícími jen přímo.

Příprava útočného boje je pro nepřímo střílející těžké kulomety snazší, neboť obhlídka i zaujetí palebného postavení se provádějí téměř vždy mimo dosah nepřátelských pozorovatelů a často i mimo dosah nepřátelské palby, takže třeba pamatovat jen na zastírání proti vzdušnému pozorování. K palebnému postavení je snazší přístup a tím také snadnější přísun materiálu a munice. Je snazší pozorovat nepřítele, který jednotlivého pozorovatele nemůže snadno zjistit.

Méně příznivá je příprava pro těžké kulomety určené k přímé střelbě, neboť obhlídka a umísťování těžkých kulometů se děje často v nepřátelské palbě a v prostoru, kam je soustředěna nepřátelská pozorovací činnost. Palebná postavení třeba zastírat nejen proti pozemnímu, ale i proti vzdušnému pozorování. Přístup k palebným stanovištím je často nesnadný.

Předchází-li před útočným bojem přípravná palba, těžké kulomety se zpravidla zastřelují na nepřátelské odpory nebo postřelují někdy zasažitelné nekryté cíle. Nepřímo střílející kulomety jsou zde v značné výhodě.

Lze tedy říci, že úspěch útočného boje nevyžaduje nezbytně nepřímé střelby, ale mnohdy je i tento způsob střelby výhodný. Jednotlivá údobí útočného boje nám výhody nepřímé střelby blíže osvětlí.

Lze předpokládat, že palba z krytých anebo skrytých postavení bude pravidlem, přímá střelba (t. j. bez úpravy terénu a zastření) výjimkou, neboť těžké kulomety takto umístěné v palebné základně by byly zničeny dříve, než by mohly zasáhnout v prospěch vlastní pěchoty. Nepřímé střelby s mírně použitelnou výhodou k podpoře útoku z nahodilého východiště a při předcházejícím zjednávání dotyku zvláště proto, že pěchota tu nemůže spoléhat na rychlý zásah dělostřelectva nebo minometů (viz P-II-1, čl. 64). Mimo to kulomety nebudou tolik nebo vůbec trpět palbou

nepřítele a budou svěžejší k plnění úkolů pozdějších. K pronásledování se nepřímá střelba z těžkých kulometů méně hodí; zde chceme především vydatnou a mohutnou palbu, za kterou v zápětí následuje pohyb, tedy rychlý zásah mohutné a účinné palby, která bude možná jen z postavení těžkých kulometů pro přímou střelbu.

Nepřímá střelba s miřidly nepůsobí v útočném boji zvláštní potíže při taktickém použití. Proto ji můžeme směle zařadit mezi kulometry, které střelíjí přímo.

Všimněme si v dalších řádcích těžkých kulometů, které budou působit svou palbou z hloubky a které budou patřit praporům záložním, které tedy v útočném boji budou střilet nepřimo.

Kulometné jednotky praporů prvního sledu budou zpravidla zasazeny, aby působily střelbou přímou, a kulometné jednotky záložních praporů pro působení střelbou nepřímou. To znamená, že palebná základna pěšího praporu bude mít 12 těžkých kulometů střelících přímo a jistý počet dalších (maximálně 12) těžkých kulometů střelících nepřimo.

Útočný boj se nebude vyvíjet vždy pravidelně v pořadí jednotlivých údobí (přibližování, zjednání dotyku, útok, pronásledování), nýbrž podle skutečné potřeby bojových situací (P-I-2, čl. 213).

Za přibližování a zjednání dotyku proti nepříteli v pohybu nelze dobře využít nepřimo střelících kulometů z hloubky pro rychle se měnící situace, velké vzdálenosti a p., i když bude mít jednotka dostatek zpráv o nepříteli a dostatek palebných prostředků. Úspěšnému zasažení těžkých kulometů z hloubky, t. j. nepřimo, bude vadit nedostatek času a povaha cílů, zpravidla velmi pohyblivých. Za přibližování a zjednání dotyku proti nepříteli v postavení budou podmínky o něco lepší, ale i v tomto případě nebude použití nepřímé střelby těžkých kulometů příliš časté.

Za útoku proti nepříteli v postavení lze dobře použít nepřímé střelby, ale podmínkou jejího použití je naprosto přesná znalost situace a co možná rychlý zásah.

Co budou tyto nepřimo střelící kulometry postřelovat a jak? Budou to: zjištěná postavení záloh, muniční výdejny, zjištěná postavení těžkých kulometů a minometů, pozorovatelná a místa velitelství (nápadná shromaždiště) a průchodiště, kudy nepřítel musí projít. Kulometry budou střilet palbu rušivou nebo zabraňovací.

Tento způsob střelby vyžaduje těsného styku velitele kulometné jednotky s velitelem té jednotky, v jejíž prospěch má působit, dále vlastního průzkumu a konečně zvláštních orgánů pro styk a průzkum.

Vzdálenost těžkých kulometů střelících nepřimo za vlastními jednotkami musí být taková, aby palba nepřátelských těžkých kulometů, řízená na kulometry v palebné základně, neohrožovala zároveň i jejich palebná stanoviště. Počítáme-li s postavením nepřátelských těžkých kulometů střelících přímo v hloubce postavení asi 500—1000 m a nepřimo až do 1.500 (event. i 2.000) m, bylo by jim možno střilet nepřimo při nejprůzumnějším umístění útočnickova východiště 600 m od nepřátelského postavení jen na toto východiště, přímo pak o 500—1.000 m dále. To znamená, že by útočnickovy těžké kulometry střelící nepřimo musily být umístěny na 2.000 m ještě o 100 m dále za útočnou palebnou základnou. Vzhledem k nepřátelským kulometům střelícím přímo by tato minimální vzdálenost za 1. sledem (jeho těžkými kulometry) činila 1.000 m.

Z toho je zřejmé, že při výhodném umístění východiště útoku asi 600 m od nepřátelského postavení, při umístění palebné základny do hloubky asi 500 m a kulometů druhého sledu (nepřímo střelejících) do hloubky dalších 500 m, je jejich vzdálenost od předního okraje postavení nepřítele 1.600 m. Vezmeme-li si ji za základ, můžeme postřelovat nepřátelské postavení do hloubky 500 m; přes tuto dálku se však asi těžko kdy odhodláme střílet pro příliš malou nárazovou energii, velký roptyl, potřebu mnoha palebných jednotek a p.

Počítáme-li dále s bezpečnostním pásmem průměrně 500 m před vlastní pěchotou pro jakoukoli dálku a terén, vyplyne nám, že na přední okraj nepřátelského postavení hlubokého jen 500 m mohou tyto kulometry střílet jen palby přípravné a palby pro podporu jen do té doby, až se vlastní pěchota zmocní asi předního okraje nepřátelského postavení.

V nejpriznivějším případě mohou nepřímo střelející kulometry postřelovat nepřátelské postavení do hloubky 1000 m (t. j. na dálku 1500—2500 m) a výjimečně do nejzazších hranic dostřelu, ačkoli této střelbě na největší dálku — sebe hromadnější — nepřičítáme valný účinek.

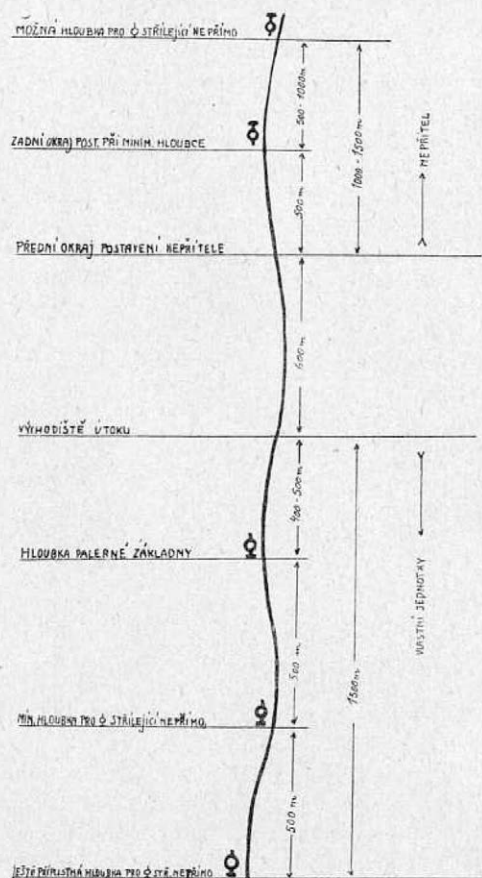
Jaké úkoly mohou připadnout těmto těžkým kulometům v pásmu uvedené hloubky pro zesílení paleb palebné základny?

Všimněme si nejprve úkolů, které mají těžké kulometry za útoku: 1. příprava, 2. podpora.

Přípravné palby dělostřelecké se zúčastní zpravidla i těžké kulometry při jejím konci (P-II-1, čl. 66, P-I-2, čl. 232); při nedostatku dělostřelectva bude zapotřebí, aby kulometry provedly přípravu samy.

Těžké kulometry střelející nepřímo se zúčastní přípravné palby jen ve druhém případě, a to ještě jen výjimečně, protože

- 1) lze lépe využít momentu překvapení,
- 2) těžké kulometry palebné základny, střelející přímo, použijí této příležitosti hlavně k zastřelení, čehož nepřímo střelející kulometry nepotřebují, neboť nárazy bude stejně na tyto dálky jen velmi těžko pozorovat, příprava je přesně propočítána a povaha úkolů těchto kulometů bude taková, že nebude vyžadovat ani zvláštního zastřelení a překontrolování.

Obr. 1.

Za útoku se věnují kulomety těmto úkolům (P-II-1, čl. 65):

a) Palebná soustředění dovnitř nebo na zadní okraj nepřátelského postavení, pokud dovoluje dostřel; účel je rušit nepřátelské odpory v hloubce. Válečné zkušenosti dokázaly, že první zákopy (přední okraje) byly obyčejně vzaty a je to hloubka, která musí být cílem našich paleb ihned s počátku. Těžké kulomety střilející nepřimo, střilejí tedy palby rušivé, které s počátku předcházejí a v dalším průběhu doplňují palbu dělostřeleckou, řízenou na pásmo v hloubce; mohou to být i palby zabraňovací k zastavení pohybu ze zadních pásem.

b) Zajistit úspěchy, t. j. zajistit dalekými přehradnými (zabraňovacími) palbami postavení na dobytém cíli, zatím co se palebná základna přímo střilejících těžkých kulometů může přemístit. Těžké kulomety nepřimo střilející mohou tudíž buď úplně nebo částečně plnit (převzít) od těžkých kulometů střilejících z palebné základny přímo v té době, kdy bylo dobyt cíle, úkoly pro tento případ předvídané (připravené), nebo prostorově totožné s dřívější činností.

c) Podchycení palebného sledu při nezdaru přímo vyplývá právě z převzetí úkolu předcházejícího, který je za normálních okolností regimentárním úkolem přímo střilejících kulometů. (P-II-1, čl. 65c). Do jaké míry by bylo možno spolehnout na tuto podporu, to by musila dokázat praxe (na polních střelnicích). Tím, že by těžké kulomety střilející nepřimo měly za úkol doplnit palbu kulometů střilejících přímo k podchycení palebného sledu, uvolnila by se větší část těžkých kulometů (když ne všechny) palebné základny ihned k přesunu na dobytý cíl.

d) Chránit palbou boky jednotky, které se podařilo postoupit vpřed. Tento úkol bude plněn jen v čas naléhavé potřeby, jinak bude ponechán těžkým kulometům střilejícím přímo.

e) Uzavřít palbou mezery v palebném sledu. Tento úkol nebudou těžké kulomety střilející nepřimo s to plnit a zůstane kulometům střilejícím přímo.

Jak vidět, znamená použití těžkých kulometů střilejících nepřimo ve většině případů značné ulehčení palebných úkolů kulometům palebné základny, což jim dovoluje dřívější přesun i další použití na dobytém cíli (viz P-II-1, čl. 67).

Útočný boj skýtá snad méně vhodných příležitostí k využití nepřímé střelby než boj obranný, ale skýtá je přece. A právě tyto možnosti je nutno pečlivě prostudovat podrobně, srovnati je s možnostmi technicko-střeleckými a prověřit theoretické studie prakticky polními střelbami. Poznatků praktických je v tomto oboru vůbec málo, a to je právě hlavním důvodem, proč se někteří stavějí často zamítavě k tomuto druhu střelby. Dalším, velmi důležitým důvodem je také ta okolnost, že většina kalkuluje s mírovým spádem boje (cvičení) a klade na těžké kulomety požadavky i přímou střelbou často nesplnitelné.

Hodnocení nepřímé střelby v boji obranném.

V obraně těžké kulomety střilejí palby přehradné, zabraňovací, rušivé a k podpoře protiútoků.

a) Palby přehradné.

Nepřímou střelbu se zaměřovačem (zamiřovacími pomůckami) lze provádět počínajíc určitou dálkou, již stanoví náš předpis na 1.000 m. Abychom mohli uvažovat o upotřebení těžkých kulometů k přehradným

palbám nepřímou střelbou, je třeba si uvědomit účinnost přehradných paleb na dálky větší než 1.000 m. Předpokládejme, že čelní přehradnou palbou (šířkovým rozsevem) obsáhne družstvo na dálku

1.000 m	úsek 120 m,
1.500 m	„ 50 m,
1.600 m	„ 40 m,
2.000 m	„ 20 m,

bočnou přehradnou palbou (hloubkovým rozsevem) - na dálku 1.000 m — 200 m, 1.500 m — 100 m, 1.800 m — 50 m, 1.900 m — 40 m, 2.000 m — 30 m. Při šikmých palbách závisí velikost úseku, který lze uhájit družstvem těžkých kulometů, na úhlu, který svírá směr palby s průběhem pásma, před nějž je přehradná palba položena. K tomu lze podotknout, že ve většině případů přehradných paleb na větší dálky budou výhod-

- AB — hlavní palebná přehrada
- BC — pásmo hlavního odporu
- D — překážka s vlastními jednotkami — pásmo střední
- E — pásmo záchytné

Obr. 2.

nější přehradné palby čelní, protože to, co získá přehradná palba bočnou palbou, ztrácí zvětšením dálky střelby, máme-li na zřeteli nepřímou střelbu z pásem zadních.

S hlediska hospodárnosti lze za normálních okolností připustit přehradné palby na takové dálky, při nichž lze uhájit družstvem těžkých kulometů alespoň úsek 40 m. Lze tedy použít nepřímé střelby k přehradným palbám čelním na dálku 1.000—1.600 m, bočných na dálku 1.000—1.900 m.

Nepřímá střelba se zaměřovačem na tyto dálky je značnou měrou závislá na tvárnosti terénu, který klade překážky přestřelování překážek a vlastních vojsk a umístění přehradných paleb v žádoucí vzdálenosti od předního okraje obranného postavení, neboť dráha střely je na tyto dálky ještě dosti plochá pro přestřelování.

Nepřímá střelba s miřidly není tak závislá na terénu, poněvadž přestřelitelnost překážky, za níž je palebné stanoviště ukryto, nečiní zpravidla nijakých obtíží a jde jen o přestřelitelnost vlastních vojsk. Prostřelování však nutno upravit tak, že přestřelitelnost mezery v každém případě musí být snadnější než přestřelování vlastních vojsk, čemuž tak podle Sm 89 není, obzvláště na větší dálky.

Přehradné palby na větší dálky můžeme si dovolit jen tehdy, máme-li dostatek střeliva a zbraní. Použijeme jich též v úseku velmi důležitém, který chceme stůj co stůj uhájit. Tento úsek bude vybaven větším počtem těžkých kulometů, a nemá-li nastat jich nakupení, musíme je rozčlenit do hloubky, odkud však mnohdy přímou střelbou nebudou moci působit. Proto použijeme nepřímé střelby.

Těžké kulometry provádějící přehradné palby ve dne střelbou přímou, kdy je pozorování možné, mohou rychle a přesně manévrovat palbou podle cílů, které se během nepřátelského útoku objeví.

Palby přehradné, prováděné nepřímou střelbou se zaměřovačem i s mřížky, jsou více nebo méně ztrnulé, poněvadž mohou provádět dostatečně rychle jen palby již připravené, které nebudou přesně přiléhat cílům, jež se během boje objevily. Budou položeny před útočníka na určitou dálku a zřídka kdy přímo na něho. Nepřítel pravděpodobně nebude postupovat touto přehradnou palbou, poněvadž by utrpěl značné ztráty, zastaví se a vyčká přestávky v palbě. Tyto palby tedy útočníka zastaví, ale nepůsobí mu takových ztrát jako palby prováděné přímou střelbou, kdy palba bude řízena přímo do útočníka.

Kdybychom chtěli při nepřímé střelbě řídit palbu přímo na útočníka jako při střelbě přímé, neprovedli bychom to dostatečně rychle, poněvadž příprava střelby a řízení palby je zdlouhavější. A kdyby se nám to jednou i podařilo, položit palbu přímo na útočníka, nedovedli bychom jej palbou následovat, jak to mohou snadno provádět kulometry střílející přímo.

Přehradné palby, prováděné nepřímou střelbou, byly by tedy palbami více nebo méně ztrnulými, které by byly vhodně doplňovány přehradnými palbami prováděnými střelbou přímou. Ztrnulost záleží v tom, že těžké kulometry nepřímou střílející nemohou dostatečně rychle přímo pokrýt cíl palbou.

Jinak manévr palbami připravenými je velmi rychlý a manévr palbou, co se týče přenášení paleb do různých prostorů, snad větší než při střelbě přímé.

Při zajištěných přehradných palbách budou mít přehradné palby prováděné nepřímou střelbou tu nevýhodu, že budou mnohdy umístěny daleko od předního okraje obranného postavení, nemají-li při přestřelování ohrožit vlastní jednotky, obzvláště budou-li střílet na menší dálky, aby účinnost přehradné palby byla co největší. Tu může útočník projít úsekem, který má přehradná palba hájit, dříve než bude spuštěna. Aby se dosáhlo lepšího umístění těchto přehradných paleb, bude třeba přestřelované jednotky chránit náspem ze směru nepřímé střelby a snížit výšku jistoty.

Přehradné palby prováděné nepřímou střelbou mají nevýhody paleb řízených na prostor: velkou spotřebu střeliva a zbraní.

Útočník shromáždí k útoku převahu palebných prostředků a můžeme očekávat, že těžké kulometry, které budou provádět přehradné palby střelbou přímou, budou vydány na pospas palbám nepřátelské palebné základny a dělostřelectva (jakmile budou zjištěny) do té doby, než palebný sled útočníka dosáhne čáry bezpečnostní vzdálenosti. Pravím na pospas, protože těžké kulometry a dělostřelectvo obránce musí především vytvářet přehradné palby k zastavení útočníka a jen jejich část zbraní bude působit na zbraně palebné základny a na dělostřelectvo útočníka.

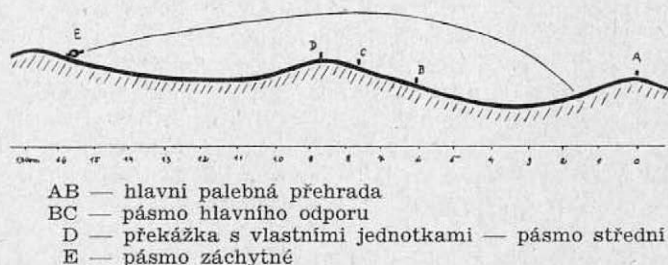
A v tom je hlavní význam přehradných paleb prováděných nepřímou střelbou: nepřítel může těžké kulometry zjistit a postřelovat jen nesnadno, a zjistí-li je a postřeluje, mohou své palebné stanoviště změnit nepozorovaně.

Menší účinnost střelby je nahrazena jistotou, že přehradná palba bude provedena v úsecích důležitých, kde nám nepůjde tak o počet zbraní, jako o to, aby přehradné palby byly určité vytvořeny, i když k nim potřebujeme větší počet těžkých kulometů.

Těžké kulometry umístěné v pásmu hlavního odporu zahájí ve dne palbu teprve na malé dálky před přední okraj obranného postavení. Je však třeba, aby útočník byl zastavován a ničen dostatečně mohutnou palbou, jakmile překročí vnější okraj hlavní palebné přehrady. K těmto se právě hodí těžké kulometry provádějící přehradné palby nepřímou střelbou, protože u nich není třeba se tolik obávat prozrazení a postřelování.

Ovšemže nebudeme mít tolik těžkých kulometů, abychom jich mohli použít k nepřímé střelbě tak, aby vytvořily souvislé přehradné palby na vnějším okraji palebné přehrady, ale stačí též, když jen v některých úsecích nepřítele zastavíme a tím souvislost jeho útoku přerušíme.

Použijeme tedy k přehradným palbám nepřímou střelbou části těžkých kulometů zadních pásem. Dále lze použít těžkých kulometů záloh,

Obr. 3.

umístěných v předvídaných směrech jejich použití; tyto kulometry lze poměrně snadno z obranného postavení vyjmout, neboť nepřítel na ně nevidí. Jsou sice zasazeny, ale nejsou vydány.

Zvláštního uplatnění dojdou těžké kulometry pro přehradné palby nepřímou střelbou se zaměřovačem v terénu s četnými nevýraznými terénními vlnami, kde nelze umístit hlavní postavení tak, aby pásmo hlavního odporu a pásma zadní byla v jednom terénním celku, neboli ze zadních pásem nelze střílet přímou střelbou do hlavní palebné přehrady. V tomto případě bude nepřímá střelba jediným způsobem, jak možno zesílit hlavní palebnou přehradu kulometry, které jsou umístěny v pásmech zadních (středním a záchytném).

Tam, kde zadní pásma probíhají blízko terénu vhodného pro nepřímou střelbu s mířidly, mohou těžké kulometry střílet přehradné palby do hlavní palebné přehrady nepřímou střelbou s mířidly a přejít pak změnou palebného stanoviště k přehradným palbám do palebné přehrady před zadní pásmo (střední nebo záchytné), když nepřítel do ní pronikl. Změna palebného stanoviště se dá rychle provést, poněvadž vzdálenost mezi palebnými stanovišti nebude velká a palebná stanoviště mohou být spojena krytou cestou (na př. spojovacím zákopem). Tím využijeme opět těžkých kulometů, střílejících dosud nepřímou střelbou, k palbám na malé dálky, t. j. velmi účinným. Použití těžkých kulometů střílejících nepřímou střelbou se zaměřovačem k přímým střelbám bude obtížnější, protože jejich palebná stanoviště budou zpravidla dále od místa, odkud by mohly přímou střelbu provádět, vyjímajíc snad případ, kdy těžký kulomet je přímo v palebném stanovišti pro přímou střelbu.

Přehradné palby prováděné nepřímou střelbou jsou méně účinné než přehradné palby prováděné přímou střelbou, poněvadž nemohou využít zvláště účinných paleb pod 1.000 m. Těchto paleb se v obraně nemůžeme zříci a zůstanou hlavními úkoly těžkých kulometů.

Těžké kulometry je však třeba učlenit do hloubky, aby obrana měla dostatečnou odolnost. Jednotlivá pásma budou do určité míry bojovat samostatně, poněvadž útočník je bude izolovat palbou své palebné základny a dělostřelectva od ostatních zadních pásem, a proto jednotlivá pásma musí být vybavena svými těžkými kulometry. Z těžkých kulometů zadních pásem bude právě možno části využít k přehradným palbám nepřímou střelbou a vhodně je doplnit těžkými kulometry, které působí přímou střelbou. Použijeme tedy k přehradným palbám nepřímou střelbou části těžkých kulometů zadních pásem.

Je třeba předvídat, jaké úkoly budou plnit těžké kulometry střelící nepřímou střelbou, vnikne-li nepřítel do obranného postavení. Mohou být pro ně předvíhány přehradné palby dovnitř obranného postavení, mohou střilet dále přehradné palby do hlavní palebné přehrady, aby zabránily přísunu záloh anebo střelily přehradné palby před části pásma, které se ještě drží, a tím uvolnily obránce k palbám na ochranu boků, nebo konečně mohou přejít k přehradným palbám do palebné přehrady před pásmo, za nímž nebo v němž jsou umístěny, přímou střelbou. Přehradné palby dovnitř obranného postavení bude lze technicky těžko provést, neboť nepřítel postoupí na takovou dálku, která nedovolí přestřelitelnost překážky a vlastních vojsk. Palby do hlavní palebné přehrady mohou být připraveny a konány bez obtíží. Nejlepší způsob však by byl, použít jich k přímé střelbě, poněvadž tak by se nepřítel nejspíše zastavil. Bylo by tedy třeba pomýšlet na to, aby těžké kulometry mohly přejít k palbám přímým, jakmile nepřítel pronikne před pásmo, za nímž nebo v němž jsou umístěny k nepřímé střelbě. Výjimku činí těžké kulometry záloh, kterých nemůžeme použít ke střelbě přímé, poněvadž tím by byly vydány a nemohlo by se jich bez značných obtíží použít k úlohám zálohy.

Na konec této stati shrňme všeobecné zásady použití těžkých kulometů v obraně:

a) Palby přehradné.

1) Střelbu provádět jen na takové dálky, dokud je dostatečně účinná. Na větší dálku jen tehdy, máme-li dostatek zbraní a střeliva, nebo při hájení důležitého úseku, kde použijeme většího počtu těžkých kulometů, abychom je mohli učlenit do hloubky a měli větší pravděpodobnost, že nebudou umlčeny.

2) Spotřeba střeliva je při těchto střelbách větší, protože jsou to střelby na pásmo.

3) Ve dne použít jich ke střelbám na vnější okraj palebné přehrady, pokud kulometry pro přímou střelbu ještě mlčí.

4) V noci použít jich k střelbě přímé, aby přehradné palby mohly být umístěny blíže předního okraje obranného postavení.

5) Použít k nim části těžkých kulometů zadních pásem a těžkých kulometů záloh. Volit palebná stanoviště a způsob palby (s miřidly nebo se zaměřovačem) tak, aby těžké kulometry mohly přejít ke střelbě přímé, vnikne-li nepřítel před pásmo, k jehož osádce náleží.

6) Kombinovat tyto palby s přehradnými palbami těžkých kulometů, které střelí přímo.

7) Ve větším měřítku jich použít tam, kde ze zadních pásem nelze střílet přímou střelbou do hlavní palebné přehrady.

8) Jejich manévrovací schopnost závisí značnou měrou na přípravě střelby a na uspořádání velení (pozorování, styk a spojení). Vyžadují času k přípravě.

b) Palby zabráňovací.

V obraně při palbách zabráňovacích se dobře uplatní těžké kulometry střelící nepřímou střelbou. Zabráňovací palby nevyžadují takové hustoty palby, a proto lze je střílet na větší dálky než palby přehradné a terén jim nebude klást takové překážky. Těchto paleb se zúčastní jen část těžkých kulometů zadních pásem, neboli cílů bude málo a tím více budou postřelováni, jakmile budou zjištěny. Této palbě se vyhnou těžké kulometry střelící nepřímou střelbou, neboť nepřítel jen nesnadno zjistí jejich stanoviště. Jinak platí pro ně obdobně zásady pro přehradné palby nepřímou střelbou.

c) Palby rušivé.

K palbám rušivým je třeba zásadně použít nepřímé střelby z důvodů uvedených při palbách zabráňovacích. Přesnost střelby je táž jako při střelbě přímé, poněvadž, je-li cíl vidět, lze střelbu opravit tak přesně jako při střelbě přímé. K přípravě střelby je dostatek času a střelby jsou prováděny na pásmo, takže není zvláštního manévru palbou. K palbám rušivým se lépe hodí nepřímá střelba se zaměřovačem, poněvadž palebné stanoviště těžkého kulometu může být lépe ukryto; palebná stanoviště pro střelbu nepřímou s mířidly jsou zpravidla na hřebenech a ty obvykle palbu přitahují.

d) Palby k podpoře protiútoků.

Při protiútku musíme nejdříve nepřítele v pohybu palbou zastavit, pak připravit a podporovat protiútok. O přehradných palbách dovnitř postavení bylo pojednáno v předešlých statích. Palby k podpoře protiútku budou předvídané a budou řízeny na ta místa, odkud by nepřítel mohl palbou protiútok ohrozit. Tyto předvídané palby mohou být prováděny nepřímou střelbou, ale v mnohých případech nebudou souhlasit s vytvořenou situací a musily by se teprve přizpůsobit, což vyžaduje určitého času. Proto k podpoře protiútku bude třeba použít především přímé střelby.

e) Použití nepřímé střelby v ústupovém boji.

Užít těžkých kulometů k nepřímé střelbě se zaměřovačem v ústupovém boji není výhodné. Brání tomu zdlouhavost přípravy střelby, obtížnější řízení palby a menší účinnost střelby. V ústupovém boji je poměrně málo těžkých kulometů vzhledem k šířce hájeného úseku. Proto musí být využito co nejvíce účinnosti střelby, rychlosti a přesnosti manévru. Těžké kulometry musí střílet na největší dálky, které by se postavením kulometů k nepřímé střelbě do hloubky zkracovaly. Pak není třeba obávat se tak palby protivníkovy, poněvadž není tak připravena a organizována jako v obraně. Ústupová postavení se volí tak, že dovolují skrytou změnu palebného stanoviště (na hřebenech, na okrajích lesa a p.), takže se mohou skrytě přemístit, jsou-li postřelováni. V tomto druhu boje se hojně užívá nepřímé střelby s mířidly, která umožňuje rychlejší řízení palby a lze ji, třeba-li, rychle proměnit ve střelbu přímou.

Z á v ě r.

Ke konci můžeme bezpečně říci, že nepřímé střelby z těžkých kulometů lze s výhodou použít nejen v obraně, ale i v útoku. Vždyť útočný boj vyžaduje skryté palebné základny a té můžeme snadno dosáhnout tím, že těžké kulomety umístíme pro nepřímou střelbu. Což není výhodou pro útočící pěchotu, aby palebný sled nebyl přeplněn? A tu je lépe těch těžkých kulometů, které by jen v palebném sledu překážely, použít k nepřímé střelbě. V obraně, kde vyžadujeme přesnou a předem dobře připravenou a zajištěnou palbu, je nepřímá střelba velmi výhodná. Nelze než doporučit, aby těžké kulomety střílely co možná nepřímo a jenom tehdy přímo, když se dá očekávat větší úspěch nebo když úlohu nelze splnit jinak.

Velký rozvoj kulometů ve světové válce co do počtu a vývoj názorů na jejich použití, dále jejich taktika zdůrazňující co největší uclnění do hloubky, konečně i snaha skrýt kulomety před jejich úhlavním nepřítelem, dělostřeleckou a doprovodnou palbou, přiměly všechny válčící státy k používání nepřímé střelby z těžkých kulometů. Zejména na západním bojišti bylo používáno tohoto druhu střelby s úspěchem v obraně. Mnohdy, jako za bojů u Mont Haut v Champagni 14. a 15. července 1917, nepřímá střelba těžkých kulometů rozhodla o úspěchu boje.

Nepřímá střelba umožňuje využít maximálního dostřelu těžkých kulometů a rozšiřuje tím značně jejich působnost, je možná i v noci a za mlhy, umožňuje bezpečné přestřelování vlastní pěchoty a je jak v útoku, tak zejména v obraně velmi účinnou složkou rozvrhu palby pěchoty; umožňuje, že i kulomety záloh daleko vzadu umístěných mohou podle potřeby zasáhnout v boj o přední pásma.

Těžké kulomety mají při nepřímé střelbě rozsáhlé možnosti ve volbě palebných postavení, která mohou být často měněna, což je nejlepší vlastní ochranou. Některé úkoly budou vyžadovat od těžkých kulometů palby dlouhého trvání, a to je při nepřímé střelbě možné. Zakřivenost dráhy střely na velké dálky nám umožní zasáhnout i cíle umístěné na odvrácených svazích. Nepřímá střelba nám umožní manévr palbou, neboť jednotce velí jeden velitel. Konečně, a to je hlavní výhoda nepřímé střelby, můžeme jí dosáhnout překvapení, jež je jedním z hlavních činitelů úspěchu. Zvyšuje účinek palby a pohybu a má často větší význam než převaha prostředků.

I když nepřímá střelba z těžkých kulometů má určité nevýhody, jediná výhoda možnosti překvapení všechny nevýhody dostatečně vyváží.

To, že nepřímá střelba u některých velitelů není dosud v oblibě, dá se přičíst na vrub toho, že mnozí neměli příležitost přesvědčit se o účinku dobře připravené a dobře řízené nepřímé střelby. Kdyby tato střelba byla častěji prováděna a nečinila dojem velké strojenosti (provádí se mnohdy na témže místě jako střelba ukázková), jistě by i ty, kteří jí nedůvěřují, přesvědčila. Je naší povinností i tento druh střelby náležitě ocenit, ale také ovšem nečekati od něho více, než nám může skutečně dát.